

Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy: 180 minut

**LISTOPAD
2019**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 26 stron (zadania 1.–26.). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Arkusz opracowany przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.
Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione.

Materiały do zadania 1.

Źródło 1. Fragment opracowania naukowego. Opis budowli

[...] Składała się z części nadziemnej – trapezoidalnej budowli [...] na planie prostokąta, połączonej pionowym szybem z podziemną komorą grobową – miejscem właściwego pochówku; w części naziemnej mieściła się kaplica kultu pośmiertnego, często o ścianach dekorowanych [...].

Słownik terminologiczny sztuk pięknych, Warszawa 2013, s. 251.

Źródło 2. Starożytne budowle

A

B

Zadanie 1.1. (0–1)

Rozstrzygnij, który z obiektów (A czy B) został opisany w tekście źródłowym.

.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Podaj, z jakiego kręgu cywilizacyjnego pochodzą przedstawione budowle.

.....

Materiał do zadania 2.

Ilustracja

Zadanie 2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania. Odwołując się do własnej wiedzy, wyjaśnij znaczenie symbolu.

Symbol przedstawiony na ilustracji pochodzi z

- A. greckiej i rzymskiej mitologii.
- B. kręgu kulturowego Sumerów.
- C. buddyzmu.
- D. religii egipskiej.

Wyjaśnienie:

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Wpisz we właściwych miejscach tabeli imiona cesarzy, których rządy scharakteryzowano poniżej. Imiona cesarzy wybierz spośród podanych.

	Dioklecjan	Trajan	Teodozjusz Wielki	Konstantyn I Wielki
	Opis			Cesarz
A.	Ogłosił wolność wyznawania chrześcijaństwa (313 r.). Przyjął chrzest na łożu śmierci.			
B.	Stopniowo usunął rywali i jako ostatni zjednoczył wschodnią i zachodnią część państwa. Gorliwy chrześcijanin, zakazał pogańskich praktyk religijnych. Przed śmiercią podzielił państwo między swoich synów.			
C.	Dokonał zasadniczych reform państwa rzymskiego (m.in. system współwładzy czterech cesarzy). Wprowadził wschodni ceremoniał na dwór cesarski. W 305 r. zrzekł się władzy i osiadł w pałacu koło obecnego Splitu (Chorwacja).			

Oprac. na podst.: *Tablice historyczne*, oprac. W. Mizerski, Warszawa 1996, s. 30–31.

Materiał do zadania 4.

Fragment opracowania naukowego. Opis wydarzenia historycznego

Ciężkie walki toczyły się również nad dolnym Dunajem, gdzie ustawicznie ponawiały się ataki plemion germańskich. Na ich najazdy narażone były zresztą również prowincje zachodnie, Galia, obok niej zaś Brytania. Aczkolwiek Rzym nie zetknął się jeszcze bezpośrednio z Hunami, to jednak ich pojawienie się z końcem IV w. nad M. Czarnym było punktem zwrotnym w historii cesarstwa. Ekspansja Hunów, powodująca wędrówkę plemion germańskich na zachód, na granice cesarstwa, postawiła je przed nowym zadaniem, które zaabsorbowało politykę Rzymu w V w.

J. Wolski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 1992, s. 465.

Zadanie 4. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego opisane wydarzenia były punktem zwrotnym w historii cesarstwa.

.....

.....

.....

Materiał do zadania 5.

Fragment Drzwi Gnieźnieńskich

Zadanie 5. (0–1)

Wyjaśnij, jakie wydarzenie przedstawiono na ilustracji. Podaj rok, w którym miało ono miejsce.

Rok:

Wydarzenie:

.....

Materiały do zadania 6.

Źródło 1. Fragment Kroniki Thietmara

Oby Bóg przebaczył cesarzowi, że czynszownika czyniąc udziałnym panem, do tego stopnia go wywyższył, iż zapomniawszy o stanowisku swego ojca ośmiela się on zawsze dotąd sobie przełożonych powoli zepchnąć w poddaństwo i łowiąc ich na wędkę marnego pieniądza, przyprowadzić o utratę wolności i niewolę!

Wiek V–XV w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 102–103.

Źródło 2. Fragment Kroniki Galla Anonima

A zdjąwszy z głowy swej diadem cesarski, włożył go na głowę Bolesława na [zadatek] przymierza i przyjaźni. [...]

Anonim tzw. Gall, Kronika polska, tłum. R. Grodecki, Wrocław 1989, s. 20–22.

Zadanie 6. (0–1)

Rozstrzygnij, czy obydwa opisy dotyczą tego samego wydarzenia. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

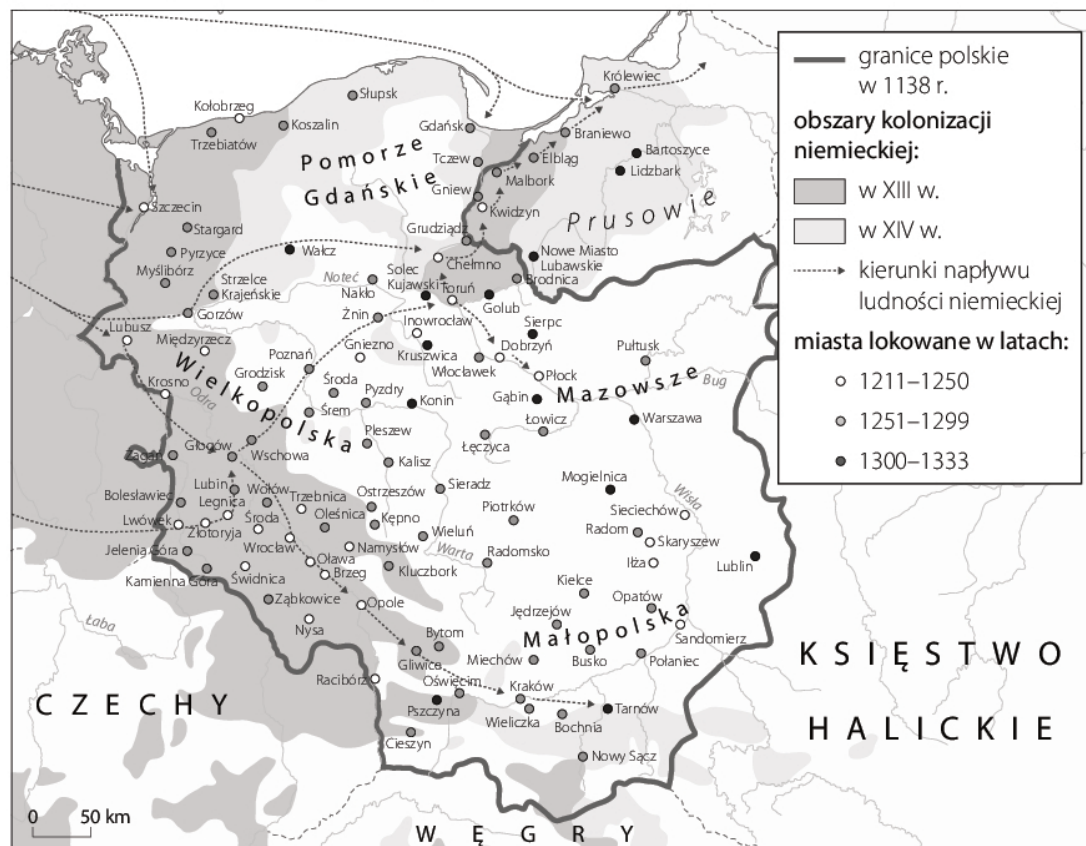
Materiały do zadania 7.

Źródło 1. Fragment dokumentu księcia Henryka Brodatego dla klasztoru Panny Marii we Wrocławiu z 1221 r.

My, Henryk, z Bożej łaski książę Śląska, na prośbę opata [klasztoru] świętej Marii we Wrocławiu i jego braci nadajemy prawo niemieckie gościom mieszkającym w Krzydlinie, Budziszowie, Tyńcu, Oleśnicze, Sobótce, Wirach, Zebrzydowie, Strzeblowie i we wszystkich innych ich wsiach, o ile [osadnicy] chcieliby osiedlić się na tym prawie, w ten sposób, że będą wolni od posług, do których zobowiązani są Polacy według prawa krajowego.

Wiek V–XV w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 227.

Źródło 2. Mapa. Kolonizacja ziem polskich w XIII–XIV w.

Zadanie 7.1. (0–1)

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Mapa ilustruje zjawisko opisane w tekście źródłowym.	P	F
2.	Kraków, Wrocław i Gdańsk były lokowane przed najazdem mongolskim na ziemie polskie.	P	F
3.	Prawo niemieckie było korzystniejsze dla osadników niż prawo polskie.	P	F

Zadanie 7.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Najintensywniejsze osadnictwo na Śląsku przypadało na okres

A. rządów Kazimierza Wielkiego.

C. przed 1138 r.

B. rozbitcia dzielnicowego.

D. rządów Wacława II.

Materiały do zadania 8.

Źródło 1. Tabela. Struktura zawodowa mieszkańców miast (w %)

Zajęcia ludności	Kategoria miast			
	I	II	III	IV
Rzemiosło i produkcja przemysłowa	69	67	50	33
Handel	12	15	20	13
Usługi	4	3	2	2
Produkcja rolna	–	7	25	50
Hodowla	1	1	1	2
Wolny najem	11	5	1	–
Duchowni	1	1	0,6	–
Żebracy i margines społeczny	2	1	0,4	–
Razem	100	100	100	100

M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*,
Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986, s. 161.

Źródło 2. Fragment opracowania naukowego

Pierwsza rubryka w tabeli dotyczy Gdańska porównywanego z Frankfurtem, Pragą, Wrocławem, Lubeką i Stralsundem, druga – Poznania i Warszawy, trzecia – Sieradza i miast porównywalnych: Bardzjowa i Strzelina, wreszcie czwarta, hipotetyczna – Mińska Mazowieckiego i innych małych miast mazowieckich.

M. Bogucka, H. Samsonowicz, *Dzieje miast i mieszczaństwa w Polsce przedrozbiorowej*,
Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1986, s. 161.

Zadanie 8. (0–1)

Sformułuj wniosek dotyczący zależności między wielkością miast a zajęciami ich mieszkańców.

.....

.....

.....

Materiał do zadania 9.

Mapa. Polska Kazimierza Wielkiego

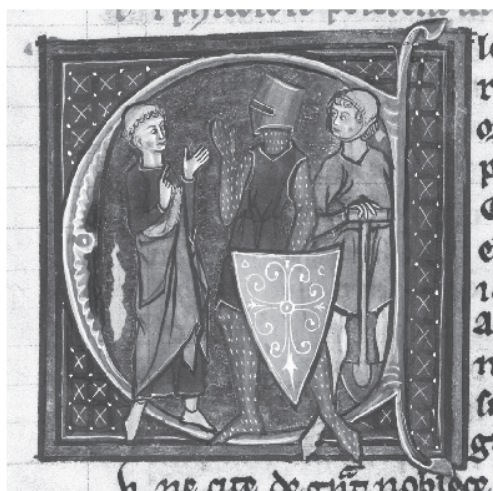
Zadanie 9. (0–1)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Ruś Halicka została przyłączona do Korony na mocy układu w Kaliszu.	P	F
2.	Podole, Mazowsze oraz Księstwo Włodzimierskie Kazimierz Wielki odziedziczył po ojcu – Władysławie Łokietku.	P	F
3.	Kazimierz Wielki bił własną monetę – srebrny grosz.	P	F

Materiały do zadania 10.

Źródło 1. Ilustracja z manuskryptu

Źródło 2. Fragment opracowania naukowego

Stan jest pojęciem swoistym dla stosunków społecznych średniowiecza europejskiego. Stan był grupą społeczną różniącą się od innych nie tylko faktycznym położeniem w społeczeństwie, ale i stanowiskiem prawnym. W społeczeństwie stanowym każdy stan wypełniał określone funkcje gospodarcze i społeczne.

J. Bardach, B. Leśnodorski, M. Pietrzak, *Historia ustroju i prawa polskiego*, Warszawa 1994, s. 35.

Zadanie 10. (0–1)

Rozstrzygnij, czy tekst źródłowy odnosi się do ilustracji. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Materiał do zadania 11.

Fragment aktu prawnego

Ponieważ prawa ogólne i ustawy dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na tym walnym sejmie radomskim wraz ze wszystkimi Królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego [...] stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich, co było ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej oraz ze szkodą i krzywdą czyjąkolwiek, tudzież zmierzało ku zmianie prawa ogólnego i wolności publicznej.

Wiek XVI–XVIII w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 95.

Zadanie 11. (0–2)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę cytowanego dokumentu i na podstawie jego treści wymień dwie instytucje władzy, których zgoda jest wymagana do zatwierdzenia aktów prawnych.

Nazwa dokumentu:

.....

Instytucje:

—

—

Materiał do zadania 12.

Kaplica Zygmuntowska

Zadanie 12. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Obiekt przedstawiony na fotografii jest przykładem sztuki

A. gotyku.

C. baroku.

B. renesansu.

D. klasycyzmu.

Materiał do zadania 13.

Fragment opracowania naukowego

Wkrótce po śmierci Zwinglego pojawił się w Szwajcarii inny wybitny reformator, którego nauka zdobyła sobie największe uznanie spośród wszystkich odłamów protestantyzmu. [...] Za jedyne źródło wiary uznał Biblię, odrzucając całkowicie i bezwzględnie wszelką późniejszą tradycję. Najciekawsza chyba w jego poglądzie filozoficzno-religijnym była teoria o predestynacji, o ograniczonej decyzji Boga woli ludzkiej.

Z. Wójcik, *Historia powszechna. Wiek XVI–XVII*, Warszawa 1991, s. 197, 199.

Zadanie 13. (0–2)

Podaj imię i nazwisko osoby, której dotyczy opis. Uzasadnij swoją odpowiedź, przywołując dwa argumenty.

Postać:

Uzasadnienie:

—

—

Materiał do zadania 14.

Fragment opracowania naukowego

Istotnym warunkiem wprowadzenia centralistycznych rządów absolutnych było złamanie potęgi stanów i reprezentacji stanowych. Przez stopniowe ograniczanie uprawnień sejmów w poszczególnych krajach [przedstawiciele tej dynastii] w ciągu XVI i XVII w. doprowadzili do ich zupełnego upadku. Węgry jednak, które stanowiły królestwo położone poza granicami Rzeszy, nie poddały się centralistycznym zakusom [...]. Można określić, że rządy absolutne [...] pojawiły się już w XVI w. Ważnym etapem w ich rozwoju było złamanie Czech w początku XVII w. Długotrwały opór sejmików czeskich został przełamany po straszyliwej klęsce powstania czeskiego poniesionej pod Białą Górą w r. 1620. [...] W XVIII w. nastąpił okres absolutyzmu oświeconego.

M. Sczaniecki, *Powszechna historia państwa i prawa*, Warszawa 1997, s. 269.

Zadanie 14. (0–2)

Podaj nazwę dynastii dążącej do wprowadzenia centralistycznych rządów absolutnych. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Nazwa dynastii:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Materiał do zadania 15.

Akt prawny

Zalecam przeto Komisjom Porządkowym Województw i Ziem w całym Kraju, aby następujące urządzenie do wszystkich dziedziców, posesorów i miejsca ich zastępujących rządców wydały.

1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.

2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna i że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił.

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM

3-tio. *Że lud ma ulżenie w robociznach tak, iż ten, który robił dni 5 lub 6 w tygodniu, ma mieć dwa dni opuszczone w tygodniu. Który robił dni 3 lub 4 w tygodniu, ma mieć opuszczony dzień jeden, kto robił dni 2, ma mieć opuszczony dzień jeden. Kto robił w tygodniu dzień jeden, ma teraz robić w dwóch tygodniach dzień jeden. Do tego, kto robił pańszczyznę po dwoje, mają mu być opuszczone dni po dwoje. Kto robił pojedynczo, mają mu być dni opuszczone pojedynczo. Takowe opuszczenie trwać będzie przez czas insurekcji, póki w czasie władza prawodawcza stałego w tej mierze zarządzenia nie uczyni.*

4-to. *Zwierzchności miejscowe starać się będą, aby tych, którzy zostają w wojsku Rzeczypospolitej, gospodarstwo nie upadało i żeby ziemia, która jest źródłem bogactw naszych, odłogiem nie leżała, do czego równie dwory, jako i gromady przykładać się powinny.*

Wiek XVI–XVIII w źródłach, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 456.

Zadanie 15.1. (0–1)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Dokument przyznaje chłopom prawo opuszczenia wsi po uprzednim spłaceniu zobowiązań.	P	F
2.	Po ogłoszeniu dokumentu chłopci uzyskali całkowitą wolność osobistą.	P	F
3.	Wystawcą aktu prawnego był król Stanisław August Poniatowski.	P	F

Zadanie 15.2. (0–1)

Podaj nazwę cytowanego dokumentu i wyjaśnij przyczynę jego wydania.

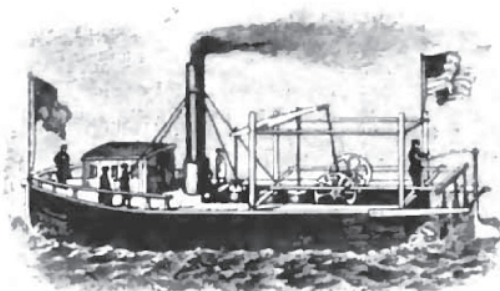
.....

.....

.....

Materiały do zadania 16.

Źródło 1. Parostatek

Źródło 2. Tramwaj parowy

Zadanie 16. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę przemian społeczno-gospodarczych w XVIII–XIX w., których przejawem było pojawienie się pojazdów przedstawionych na ilustracjach. Odpowiedź uzasadnij.

Odpowiedź:

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Materiał do zadania 17.

Artur Grottger, *Bitwa*

Zadanie 17.1. (0–1)

Podaj nazwę wydarzenia, do którego nawiązuje obraz Grottgera.

.....

Zadanie 17.2. (0–1)

Scharakteryzuj wojsko i taktykę walki stosowaną przez uczestników wydarzenia przedstawionego na ilustracji.

.....

.....

.....

Materiał do zadania 18.**Fragment opracowania naukowego**

Ale rewolucja raz zaczęta we Włoszech przez Napoleona III i Cavoura, choć jej nie przewidywali, umożliwiona zaś dzięki korzystnej sytuacji międzynarodowej, a głównie antyaustriackiej polityce Rosji, nie dała się już powstrzymać. Wojna w 1859 r. z Austrią wywołała silne wrażenie również wśród mieszczaństwa w państwie Obojga Sycylii, tym bardziej, że Cavour proponował ich królowi, Ferdynandowi II, sojusz antyaustriacki. Propozycja ta została odrzucona, ale na Sycylii rozpoczął się ruch powstańczy.

M. Żywczyński, *Historia powszechna. 1789–1870*, Warszawa 1990, s. 464.

Zadanie 18.1. (0–1)

Podaj, jaki skutek dla państw włoskich miały wydarzenia opisane w tekście źródłowym.

.....

Zadanie 18.2. (0–1)

Podaj imię i nazwisko przywódcy ruchu powstańczego na Sycylii, o którym jest mowa w tekście.

.....

Materiał do zadania 19.**Henryk Sienkiewicz, *H.K.T.* (bajka)**

Leci sobie drapieżny sęp, leci, leci, wreszcie siada wśród skał przy sokolem gnieździe i poczyną krakać na sokoła:

- *W imieniu moich praw, słuchaj mnie.*
- *Czego chcesz? – pyta sokół.*
- *Chcę cię zabić i pożreć – powiada sęp.*
- *A cóż ci po mojej zgubie?*
- *Co za głupie pytanie i co za brak wykształcenia! Ciasno mi jest w rodzinnem gnieździe, więc chcę zabrać twoje, abym miał gdzie umieścić moich młodszych synów; po wtóre, mam swoją sępią politykę, której twoje istnienie zawadza; a po trzecie, kraczesz innym głosem niż ja i nie kochasz mnie.*
- *Co do mego głosu, odzywam się takim, jaki mi Bóg dał, a co do mych uczuć, za cóż ja mam cię kochać?*
- *Mniejsza o to. Wiem tylko, że mam prawo zabić i pożreć każdego, kto mnie nie kocha.*
- *Więc gdybym cię kochał, nie zabijałbyś mnie?*
- *Ach! – rzecze sęp: – gdybyś mnie kochał, oddałbyś mi dobrowolnie swoje gniazdo, a również dobrowolnie dałbyś mi się pożreć, aby moja osoba mogła nieco zaokrąglić się i utyć.*
- *W każdym razie nie uniknąłbym zguby?*
- *Rozumie się: jednakże śmierć z poświęcenia przyniosłaby ci większy zaszczyt.*
- Chwila milczenia.*
- *Co ma być, to będzie... – mówi wreszcie sokół. – Ale powiedz mi też, mój kochany, kto cię nauczył tak rozmawiać?*

Usłyszawszy to, sęp podnosi głowę i rzecze z wielką dumą:

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM

– Prostaku, to chyba nie wiesz, że ja przez dwa lata byłem na edukacji w ogrodzie zoologicznym w Berlinie!

– Tak?... – mówi sokół. – Ha! to w takim razie nadzieja moja tylko w Bogu – i trochę także w... dziobie.

H. Sienkiewicz, *Pisma zapomniane i niewydane*, Lwów–Warszawa–Kraków 1922, s. 72–73.

Zadanie 19.1. (0–1)

Wyjaśnij, kogo symbolizują sokół i sęp występujące w bajce Sienkiewicza.

Sokół –

Sęp –

Zadanie 19.2. (0–1)

Wyjaśnij, do jakich działań odnosi się autor we fragmencie: *Ciasno mi jest w rodzinnym gnieździe, więc chcę zabrać twoje, abym miał gdzie umieścić moich młodszych synów; po wtóre, mam swoją sępią politykę, której twoje istnienie zawadza.*

.....

.....

.....

Materiał do zadania 20.

Fotografia

Napis na wagonie: Z Monachium przez Metz do Paryża

Zadanie 20. (0–1)

Określ czas wykonania fotografii oraz wydarzenie historyczne, z którym jest związana.

Czas:

.....

Wydarzenie:

.....

Materiał do zadania 21.**Fragment opracowania naukowego**

Zapowiedzi szły daleko – usunięcie rządu bawarskiego i rządu Rzeszy, utworzenie „niemieckiego rządu narodowego” [...] i marsz na Berlin. Wykonanie było znacznie gorsze. Zamachowcy obsadzili kilka budynków [...]. Nie pozyskali wojska ani policji. [...] Ostatnią próbą pociągnięcia ludności stał się marsz wielkiego ich tłumu ku centrum miasta. [...] Koło mauzoleum bawarskich bohaterów wojennych [...] marsz natknął się na policję. Po pierwszej salwie, od której padło 14 trupów, cały pucz był skończony.

W. Czapliński, A. Galos, W. Korta, *Historia Niemiec*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1990, s. 639.

Zadanie 21. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę oraz datę roczną opisywanego wydarzenia.

Nazwa:

Rok:

Materiał do zadania 22.**Rozkaz Nr 154/I**

Komenda Sił Zbrojnych w Kraju

Dn. 8.VIII.1943 r.

Rozkaz Nr 154/I

W dniu 30.VI. br. został indywidualnie ujęty przez Gestapo Komendant Sił Zbrojnych w Kraju ob. Grot.

Nawet ten cios nie może zmniejszyć naszego wysiłku w służbie i walce ani załamać naszej dotychczasowej postawy.

W zastępstwie objąłem Komendę Sił Zbrojnych w Kraju.

/-/ Bór

<https://ppp.ipn.gov.pl/download/69/17550/BU1558552.pdf>

Zadanie 22.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Rozkaz nr 154/I informuje o aresztowaniu

A. Tadeusza Komorowskiego.

C. Stefana Roweckiego.

B. Leopolda Okulickiego.

D. Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego.

Zadanie 22.2. (0–1)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	Aresztowanie Komendanta Sił Zbrojnych w Kraju miało miejsce przed śmiercią gen. Władysława Sikorskiego.	P	F
2.	Komendant został aresztowany w trakcie trwania akcji „Burza”.	P	F
3.	Komendanta aresztowano w ramach akcji AB prowadzonej przez Niemców.	P	F

Materiał do zadania 23.

Fragment umowy międzynarodowej

MY, LUDY NARODÓW ZJEDNOCZONYCH, ZDECYDOWANE

uchronić przyszłe pokolenia od klęski wojny, która dwukrotnie za naszego życia wyrządziła ludzkości niewypowiedziane cierpienia, przywrócić wiarę w podstawowe prawa człowieka, godność i wartość jednostki, równość praw mężczyzn i kobiet oraz narodów wielkich i małych, stworzyć warunki umożliwiające utrzymanie sprawiedliwości i poszanowanie zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych i innych źródeł prawa międzynarodowego, popierać postęp społeczny i poprawę warunków życia w większej wolności,

I W TYM CELU

postępować tolerancyjnie i żyć ze sobą w pokoju jak dobrzy sąsiedzi, zjednoczyć swe siły dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zapewnić przez przyjęcie zasad i ustalenie metod, aby siła zbrojna używana była wyłącznie we wspólnym interesie, korzystać z organizacji międzynarodowych w celu popierania gospodarczego i społecznego postępu wszystkich narodów,

POSTANOWILIŚMY ZJEDNOCZYĆ NASZE WYSIŁKI DLA WYPEŁNIENIA TYCH ZADAŃ.

Zgodnie z tym rządy nasze, przez zgromadzonych w mieście San Francisco przedstawicieli, którzy okazali swoje pełnomocnictwa, uznane za dobre i sporządzone w należytej formie, [...] tworzą organizację międzynarodową [...].

[http://www.\[...\].pl/dokumenty/\[...\].php](http://www.[...].pl/dokumenty/[...].php)

Zadanie 23.1. (0–1)

Podaj pełną nazwę i rok utworzenia organizacji powołanej cytowaną umową.

Nazwa:

Rok:

Zadanie 23.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy obie wojny światowe miały wpływ na utworzenie organizacji, o której mowa w dokumencie. Uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do tekstu źródłowego.

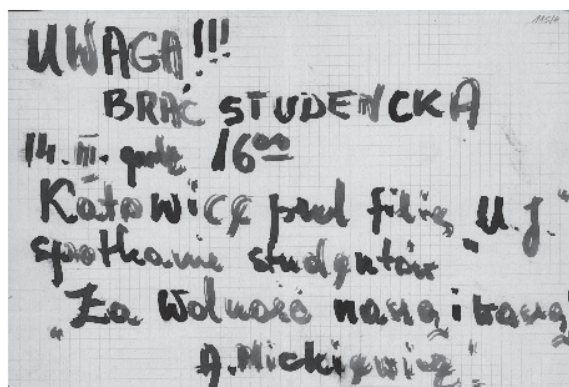
Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Materiały do zadania 24.

Źródło 1. Jedna z ulotek rozrzuconych na terenie Śląskiej Akademii Medycznej w Zabrze

Źródło 2. Fragment treści ulotki kolportowanej wśród robotników w Katowicach

Robotnicy. Nie jesteśmy wrogami socjalizmu. Jesteśmy synami ludzi pracy. Nie chcemy zmieniać ustroju. ŻĄDAMY JEDYNIĘ PRAWDZIWEJ DEMOKRACJI, PRZESTRZEGANIA KONSTYTUCJI PRL, SWOBODY WYRAŻANIA POGLĄDÓW [...] prawdziwej informacji przez radio i telewizję. PROTESTUJEMY przeciw perfidnej polityce wbijania klina między robotników a inteligencję. NARÓD POLSKI TO WYIMY RAZEM. [...].

[http://\[...\]dokumenty/zalaczniki/7/7-61330.jpg](http://[...]dokumenty/zalaczniki/7/7-61330.jpg)

Zadanie 24.1. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego ulotka ze źródła 1. została podpisana „A. Mickiewicz”.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Opisz, jaki był cel przygotowania ulotki z tekstem przytoczonym w źródle 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Materiał do zadania 25.**Fragment opracowania popularnonaukowego**

Kryzys osiągnął swoje apogeum [...] kiedy odnotowano spadek dochodu narodowego o 22 proc. Także w kolejnym roku obniżył się on o dalsze 6 proc. [...] W wielu przedsiębiorstwach władzę objęli komisarze wojskowi, nieprzygotowani do pełnienia tego typu funkcji. [...] Dodatkowo swoje piętno odcisnęły wprowadzone przez Stany Zjednoczone sankcje gospodarcze. Obejmowały one zarówno zakaz sprzedaży towarów do PRL, jak i ich importu. Szczególnie dotkliwe okazały się ograniczenia w zakresie eksportu pasz do Polski.

Władze wykorzystały sterroryzowanie społeczeństwa do przeprowadzenia gigantycznej podwyżki cen. [...] Wzrosły one ponad dwukrotnie, co obniżyło realne dochody ludności o blisko 30 proc. Na tym reformatorski zapal wojskowej ekipy jednak się wyczerpał. Przyjęto co prawda wówczas pakiet ustaw przygotowanych przed 13 grudnia, jednakże w ówczesnych warunkach trudno było mówić np. o realnej samodzielności i samorządności przedsiębiorstw [...].

A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2011, s. 464–465.

Zadanie 25. (0–2)

Rozstrzygnij, czy tekst źródłowy dotyczy sytuacji gospodarczej Polski na początku lat 70., czy 80. XX w. Uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do dwóch argumentów z tekstu.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

—
.....
—
.....

Zadanie 26. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Na wybranych przykładach scharakteryzuj architekturę starożytnego Rzymu. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.
2. „Rozbicie dzielnicowe przyczyniło się do rozwoju gospodarczego ziem polskich”. Ustosunkuj się do powyższej tezy, analizując przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w XII–XIII w.
3. Rzeczpospolita – kraj bez stosów. Przedstaw sytuację wyznaniową Rzeczypospolitej w XVI w. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.
4. Oceń i potwierdź argumentami, czy ideologia liberalna miała wpływ na zjednoczenie Niemiec.
5. Oceń wpływ plebiscytów na kształtowanie granic II Rzeczypospolitej. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Historia. Poziom rozszerzony
Próba Matura z OPERONEM

Materiały do tematu 1.

Źródło 1. Akwedukt Pont du Gard

Źródło 3. Panteon

Źródło 2. Koloseum

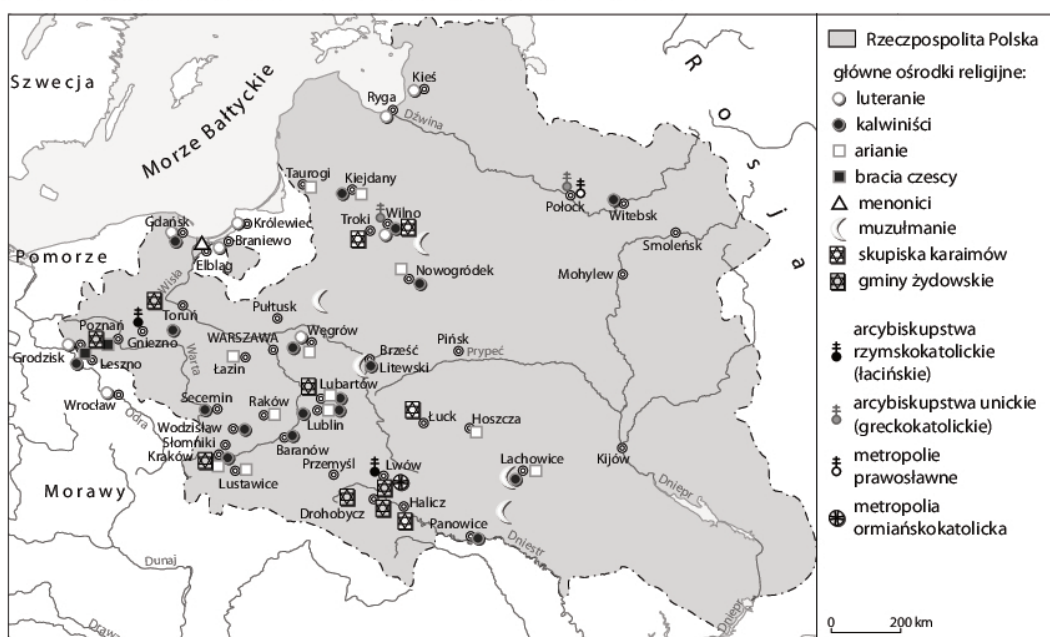

Źródło 4. Łuk Konstantyna Wielkiego

Materiał do tematu 3.

Mapa. Występowanie wyznań w Rzeczypospolitej w XVI w.

Materiały do tematu 5.

Źródło 1. Mapa. Kształtowanie się granic II RP

Źródło 2. Polska ulotka plebiscytowa

Źródło 3. Fragment opracowania naukowego

W drugiej połowie stycznia 1919 r. Czesi dokonali agresji na Śląsk. Napaść nastąpiła w czasie, gdy większość sił polskich walczyła z Ukraińcami, ziemie północno-wschodnie zajmowali bolszewicy, a w Wielkopolsce trwały zmagania z Niemcami. Mimo zaciętego oporu nieliczne oddziały polskie nie zdołały obronić spornego obszaru, który podzielono wzdłuż rzeki Olzy. Państwa ententy zdecydowały wówczas, że odbędzie się tam plebiscyt, którego władze czechosłowackie – spodziewając się porażki – za wszelką cenę starały się uniknąć. Udało się to w lipcu 1920 r. na konferencji w Spa, kiedy wskutek usilnych działań czeskich zmuszono Polaków do zdania się na arbitraż międzynarodowy. Wreszcie zdecydowano, że plebiscyt się nie odbędzie, a spór rozstrzygnięto na korzyść Czechosłowacji, całkowicie lekceważąc wolę miejscowej ludności polskiej. Ostatecznie granicę z Czechosłowacją uregulowano w 1924 r.

A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2011, s. 39.

Źródło 4. Wyniki plebiscytów

Obszar	Za Niemcami	Za Polską
Górny Śląsk	59,6%	40,4%
Warmia, Mazury, Powiśle	96,6%	3,4%

Oprac. na podst.: W. Mizerski, *Tablice historyczne*, Warszawa 1996, s. 186.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

[illegible]

[illegible]

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of multiple rows of horizontal dashed lines spaced evenly down the page, providing a guide for letter height and placement. The background is plain white, and there are no margins or additional markings.

Historia. Poziom rozszerzony
Próbna Matura z OPERONEM

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

